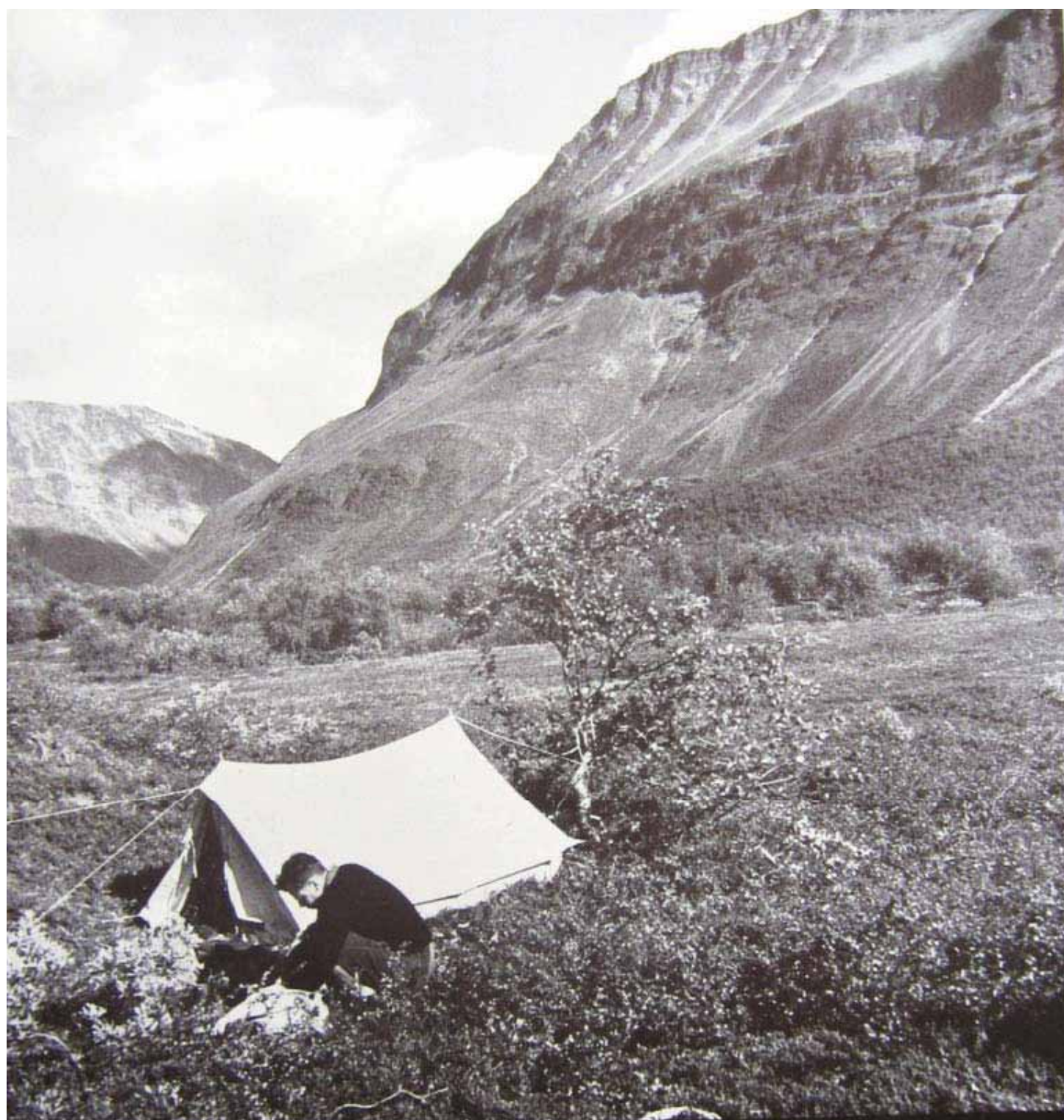




TILL FJÄLLS

Svenska Fjällklubben 1943

KARL XV:s RESA TILL KVIKKJOKK

Efter samtida berättelser och kvarlevande tradition sammanställd

av *Hans G. Westerlund*

Materialet till denna skildring utgöres huvudsakligen av en berättelse, som på begäran av min far nedskrevs av dåvarande kronolänsmannen i Jokkmokk J. E. Ullenius. Vidare ett fragment av en beskrivning författad av dåvarande kyrkoherden i Jokkmokk Gustaf Westerlund, min farfar. Ett par episoder har jag hämtat från den folkliga traditionen i trakten. Länsmannen har ordet.

Efter att ha utövat tillsyn över uppröjning, broslagning och spångning m. m. av allmänna vägen mellan Kvikkjokk och Storbacken infann jag mig med uppbådade roddare å sistnämnda ställe den 12 augusti 1858 för att nämnda dag på aftonen skjutsa HKH kronprinsen-regenten till båtlandningsstället Boden, en nått fjärdingsväg ovanför Storbacken, och därifrån en halv mil landväg till byn Wuollerim, där nattläger enligt marschrouten skulle tagas.

Våra ögon stirrade beständigt utåt älven, och det desto mer ju mer det led mot kvällen, men ej en enda båt lät sig se. Det började skymma, skjutsmanskapet och även jag inbillade oss att något oförutsett hinder under resan föranlett rubbning i den upprättade marschrouten, vadan jag uttröttad och sömnig av föregående nattvak beslöt mig för att gå till sängs, och hemmansägaren Johan Sundqvist från Wuollerim (tillhörande skjutsmanskapet) gav sig ut på laxljustring i älven nedan Storbacken. Jag gick alltså helt lugnt till sängs och insomnade. Men vid midnattstid blev ett anskri; Sundqvist kom brådskaande förbi fönstret till kammaren där jag låg och ropade: — Nu kom dom! Vors jär kumsarjen?

Yrvaken och i hög grad förskräckt rusade jag upp från sängen och började ögonblickligen att för första gången påkläda mig den länsmansuniform jag på uppmaning av landshövding Roos förskaffat mig. Med vilken brådska detta skedde inses av den omständigheten

att när uniformen var påtagen och jag springande begav mig till båtbyggnaden den ena foten befann sig utan strumpa. Framkommen till byggnaden såg jag i nattens dunkel den främsta båten lägga till vid densamma och tvenne män uppstiga på landbacken. Dessa befunnos vara HKH och landshövding Roos, vilken senare hade godheten presentera mig för den kärkomne fursten, kronprinsen-regenten.

Som roddarmanskapet var samlat vid stranden skedde embarkeringen genast, därvid jag instuvades i den båt där kapten Dahlström, en del av betjäningen och kronolänsmannen från Överluleå sig befunno.

Färden uppför den strida älven gick för de övade roddarnas årtag raskt och lyckligt till landningsstället Boden, dit den kongl. farkosten först anlände och så i ordningen den båt, vari jag och mitt sällskap oss befunno. Som denna båt var väl lastad och djupgående utsköts på befallning den båt HKH begagnat mot förstäven av vår båt på det vi medelst begagnande av densamma som bygga torrskodda skulle komma på stranden.

Den första som betjänade sig av denna välmening var kapten Dahlström, men ett omilt öde ville att som han skulle stiga ur vår båt han tog överbalansen och föll framstupa i vattnet, och då jag som följde honom närmast i täten under ett fasans utrop grep honom i benen och halade honom åter in i båten hördes från stranden ett skallande gapskratt ej minst från HKH som gärna tycktes unna den varmblodige krigaren denna kalldusch.

Till Wuollerim ankom HKH jämte svit vid tretiden på morgonen den 13 och intog logi i förutnämnde bonden Johan Sundqvists gård.

Alla gingo snart till välbehövlig vila med undantag likvisst av kapten Dahlström, som efter utbyte av de våta kläderna mot torra begav sig ut, troligen på giljarfärd till närmaste granngård.

Vid pass klockan 8 på morgonen var HKH redan klädd och rustad för dagens värv. Efter att hava ställt trossen i ordning m. m. satte jag mig vid bordet i Sundqvists kök och hade just börjat min tarvliga frukost, då hovmarskalken Sandels inträdde och tillkännagav att HKH befallt att även jag under resan skulle äga tillträde till kongl. taffeln och att jag genast skulle infinna mig i salen, där HKH jämte svit var samlad. Jag behöver ej säga i vilken hög grad jag frapperades av en sådan ynnest, men jag trädde likväl in, åt, drack och levde kräseliga.

Efter intagen frukost beslöt HKH att begiva sig ut på andjakt



Rese-Caravane i Lappmarken augusti 1858.

I spetsen Karl XV, efter båten Roos, Dardel (med skissbok), Almquist, Selander, Malmsten och Westerlund.

i s. k. Wuollerimselet (ett spakvatten i Luleälven strax ovanför byn Wuollerim). Bonden Sundqvist och jag hade nåden att bliva hans följeslagare.

I en liten båt lade vi ut från stranden. HKH med sin fina jaktbössa tog plats på akterskotten, Sundqvist vid årorna och jag på s. k. mittiskotten. Inga änder kunde vi upptäcka, blott ett par skrakar visade sig, som efter att ha dykt några gånger gav sig utför den brusande forsen i selets nedre ända och försvann i vågorna. Det dröjde därför ej länge innan HKH befann sig på återväg till högkvarteret, därifrån landshövding Roos kom honom till mötes. Efter det de växlat några ord med varandra kom Roos mot mig, kastade en blick på min nya uniform och sade häpen: — Kors hur kommissarien ser ut!

— Ja, sade jag, detta har jag att tacka den gyttjiga mittiskotten i vår jaktbåt för.

Landshövdingen vände genast om, och då jag beträdde gården kom han mig åter till mötes med det glada budskapet från HKH att

uniformen i vad på honom berodde gärna kunde få avläggas. Således för hela resan fri från det påhänget — ack så trevligt!

Genast efter återkomsten från jakten företogs färden till byn Koskats, 1 $\frac{3}{4}$ mil uppröjd och spångad gångstig. HKH med svit betjänade sig av ridhästar, trossen bars på skuldrorna av därtill uppbådade bärare och de övriga gingo till fots. Allt gick så raskt och hurtigt att Koskats uppnåddes redan vid middagstiden. Där rastades och spisades middag och under det denna tillreddes roade sig HKH med brottnings och kraftprov. Vad som därvid mest intresserade åskådarna var en tävlan mellan HKH och den förutnämnde bonden Sundqvist, en lång, grovlemmad man känd för att vara den starkaste i socknen. Kraftprovet gällde lyftande på rak arm av en mycket grov järnstör eller s. k. järnspekt, och resultatet blev att Sundqvist erkände HKH vara sig överlägsen i armstyrka.

Efter det middagen spisats skedde uppbrott från Koskats till båtlandningsstället Tattaren vid Nelkerimselet, 1 mil gång- och ridväg. HKH påbjöd före avresan att endast länsman och dess egen betjäning skulle få begagna ridhästar, de övriga skulle i likhet med honom själv trafikera vägen till fots. Endast statsrådet Almquist, som förebar opasslighet, utbad sig ynnesten att få rida, vilket ock nådigt bifölls.

I spetsen för de gående beträdde HKH den långa vägen med en fart som närmast kunde jämföras med hästlunk. I spetsen för de ridande befann jag mig och efter mig red statsrådet. Efter det vi tillryggalagt ungefär en halv mil uppmanade statsrådet mig att påskynda ritten för att upphinna och erbjuda HKH min häst, enär enligt hans förmenande, han nu kunde vara trött och behöva någon vila. Ogärna ville jag efterkomma denna statsrådets uppmaning, men efter det han än en gång förnyat den måste jag öka farten. Efter ungefär en kvarts timme upphunno vi HKH som stannade då han såg oss komma. Jag steg genast ned från hästen och erbjöd underdånigst HKH densamma under förmälan att jag ansåg honom nu böra vara trött av strapatsen och behöva någon vila. Svaret blev: — Du känner icke mig! Och visande med handen på sin vid sidan hängande jaktflaska sade han: — Kom och tag dig en klunk! Här har du en cigarr! Och så bar det av igen med obeskrivlig fart.

Vid ankomsten till Nelkerimselet ungefär klockan tio på kvällen var HKH lika hurtig, munter och glad som före avresan från Wuollerim, någon trötthet kunde man ej förmärka hos honom.

Under det de många bördorna instuvades i båtarna befann jag mig



Emellan Saskam och Purkin. I båten Westerlund och Selander.

vid stranden för att överse arbetet och kände därvid en hand bakifrån läggas på min axel. Jag vände mig om och se, det var HKH.

— Vad tycker du om marschen? sade han.

— Marschen, ers kunglig höghet, har gått à la kung Karl XII.

— Tycker du det. Du bör ej undra på att jag i dag hellre föredragit att gå än rida på de krakar som här stått mig till buds. Du skulle se de hästar jag har där hemma, på dem rider man med nöje, men era bondkampar rider jag inte mer på.

— Tillåter ers kunglig höghet mig underdånigst anmärka att kväl-
len är mycket kall, och att ers kunglig höghet som varit varm och
måhända svettats under den forcerade marschen ännu går så tunt
klädd (han gick i skjortärmarna) och att en förkylning till följe
därav är att befara.

— Gör ingenting! Får jag snuva så har jag ju Malmsten med,
han botar mig nog.

HKH med svit embarkerade i de för dem avsedda båtarna. Jag
åtföljde de båtar, vari trossen var lastad, upp till båtlandningsstället
närmast Jokkmokks kyrkby. HKH och en del herrar av hans svit
landstego på södra sidan av älven i närheten av byn Mattisudden,
där den rike renägaren Pehr Andersson Rim samlat sin renhjörd
och uppslagit sin tältkåta. Där blev HKH i tillfälle att se hur vajorna

mjölkades, äta renost och dricka renmjölk m. m. Ett stort kruthorn med vidfäst kedja lärer Rim vid tillfället fått av HKH mottaga som present.

Vi förflytta oss nu till Jokkmokks kyrkby, där hela prästgården (på den tiden det självklara logiet för alla bättre resande) var uppochnervänd inför den stora händelsen, och prästen själv i full skrud nervöst väntande, vandrande fram och tillbaka på gårdsplanen. Det är kyrkoherden, som berättar ehuru han talar om sig själv i tredje person.

Klockan 1 på natten till den 14 augusti anlände HKH med svit till Jokkmokks prästgård. Herr landshövding Roos kom först, svettig och trött av resan, inträdde hastigt i prästgården och frågade efter sötmjölk och friskt vatten, vilket genast framsattes. Pastor frågade: — Hur går resan?

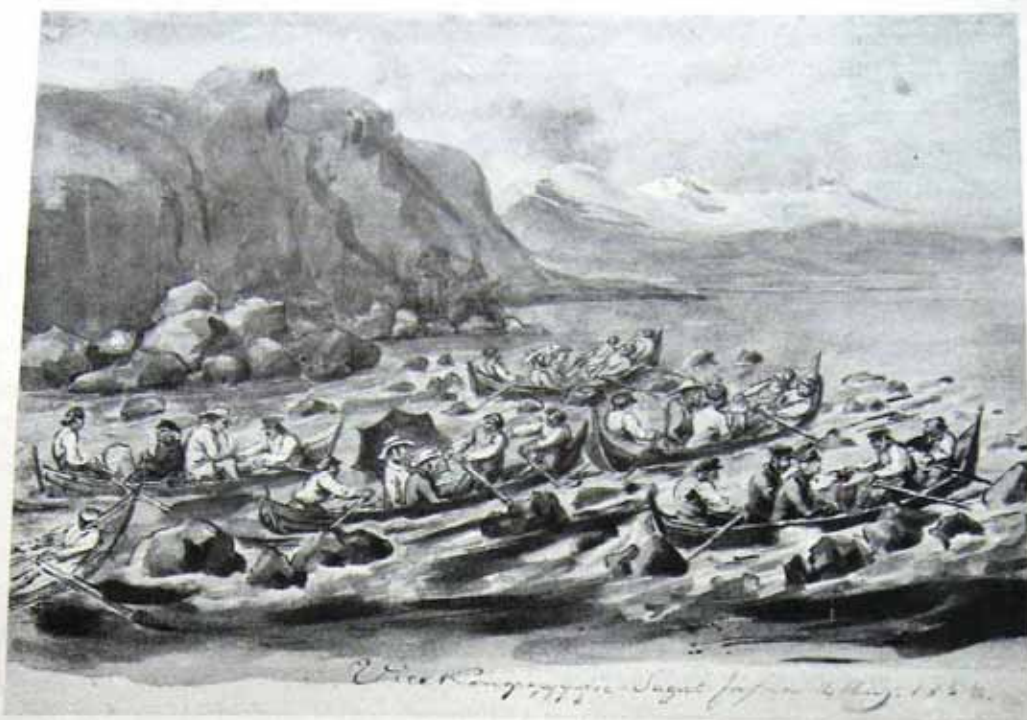
Herr landshövdingen svarade: — Den går bra, men de för med sig en hiskelig hop med saker och därtill är HKH:s svit mycket stor, bestående av nio herrar och åtta betjänter.

Dessa voro: herr statsrådet Ludv. Almquist, herr landshövding Roos, herr hovmarskalken Wilh. Sandels, herr professor N. H. Seland¹, herr professor Malmsten, herr kammarherren von Dardel, herr kapten Dahlström, herr löjtnant Rudbeck och herr kapten Adelsköld. Betjäningen utgjordes av hovmästare Remmi, kocken Måråa, en garderobsföreståndare, en jägare och fyra pager. (De franska namnen efter kyrkoherdens stavning.)

Några minuter efter herr landshövding Roos kom en lång man och hälsade "god afton" på pastorn, som stod klädd i full prästskrud på gården, men pastorn var ej viss om det var HKH eller någon annan av herrarna. Dock var det HKH, som genast inträdde i prästgårdssalen, där några få ljus voro upptända. Pastorskan och alla andra kvinnor, som hyste fruktan att se och mottaga så stort och rart främmande, avhöllo sig så mycket som möjligt från att vara närvarande. Sedan HKH endast inkommit i något rum eller börjat tala med någon av ortens invånare försvann all fruktan, ty hans nedlåtande sätt och hans fria och muntra språk förorsakade att envar kunde ganska ogenerat vistas i hans närhet utan fruktan.

Då alla herrarna anlönt till prästgården spisades kväll, som till det mesta tillagades av hovmästar Remmi och kocken Måråa, frans-

¹ Förf. Sten Selanders farfar.



Vice Kongen uppför Saggat-forsen 14 augusti 1858.

män, under herr hovmarskalken Sandels inspektion. Genast därefter intogos sängarna och envar vilade gott.

Och härmed lämna vi pastorn och låta länsmannen berätta om resans fortsättning.

Sömnen och vilan i prästgården blev ej lång. Redan klockan 10 på morgonen träffade jag HKH på prästgårdsbron påklädd för dagen och som det tycktes fullkomligt utvilad.

— Hur många barn har pastor Westerlund? frågade han.

— Sjutton, ers kunglig höghet, svarade jag.

Gripen av synbar förvåning utropade han: — Det var sjutton, så liten prästkropp!

(Det finns en gammal anekdot om kronprinsen och dessa sjutton barn, som är ganska belysande för en lappmarksprästs förhållanden på den tiden. När de sjutton barnen skulle förevisas för kungligheten fördes de in fyra i taget. Då kronprinsen frågade efter anledningen härtill fick han till svar att det endast fanns fyra par "svart-

skor" åt hela skaran. Den yngste, min far, skulle enligt olika versioner antingen inte ha varit född eller för tillfället borta från hemmet.

Rörd av denna fattigdom på allt annat än barn beslöt den kunglige gästen att uppta en av pojkarna i sitt beskydd och bekosta hans uppfostran.

Det sista är det enda som är sant i denna sedelärande berättelse. De sjutton barnen, vilka alla märkvärdigt nog uppnådde mogen ålder, voro med säkerhet aldrig någonsin hemma på en gång. Några av dem träffades för första gången i tjugu-trettioårsåldern och det är inte otroligt att till och med en del aldrig sågo varandra.

Bland de presenter som kronprinsen efter vad det tycks rätt flitigt strödde omkring sig var också ett guldarmband till pastorskan i Jokkmokk, troligen det enda smycke hon ägde utom de sjutton. Det är ett slätt länkarmband, grovt som en mindre ankarkätting och finns ännu kvar i slakten som minne av den kungliga nåden. *H. G. W.*)

Efter frukosten besökte HKH socknens dåvarande ende lanthandlande Stenman, av vilken han uppköpte gammalt lappsilver och pärlor funna i Pärlälven.

På tal om pärlor må här nämnas att såväl kyrkoherde Westerlund som jag på uppdrag av hovmarskalken Sandels för HKH:s räkning inköpt ett betydligt antal sådana, mest helrunda och mycket vackra, därav sedan det halsband skall hava förfärdigats som HKH såsom konung förärat framlidna drottning Sofia (?) och som vid en paristställning lär fallit i tjuvåhänder.

Fram på eftermiddagen skedde uppbrott för resan till Kvikkjokk, vari även kyrkoherde Westerlund deltog. Resan skedde via byarna Saskam, Purkijaur, Östra Randijaur, Parkijaur och Björkholm, i vilken sistnämnda by rastades ett par timmar. Därunder roade sig HKH med manskapet samt prövade medelst brottning och lyftning vigheten och styrkan hos detsamma, allt under muntert glam och livlig munterhet.

Efter intagen kvällsvard rustades för avresan uppför den 3 mil långa sjön Skalka. Åtta båtar (enligt pastor 12 å 13), en del väl lastade, utgjorde flottiljen. Som nattkylan var ganska skarp tillrådde åtskilliga herrar av sviten att förse båtarna med fällar och täcken för den stundande natten, men förslaget möttes tyvärr av HKH med ett avsagt nej.

Nu voro goda råd dyra. Ett sådant gavs även men av vilken vet



Karl XV tecknar.

jag ej. Det bestod däri att en stor fårskinnsfäll borde lånas, hoprullas och oförmärkt läggas ombord i HKH:s båt samt övertäckas med diverse persedlar. Beslut och handling blevo ett, båtarna bestegos och lade ut från stranden.

Det dröjde ej länge innan HKH befann sig i Morfei armar, och vad hans svit befarat inträffade fram på natten, alla i båten med undantag av roddarna började frysa och det på fullt allvar. Den gömda fällen måste för vad pris som helst upptagas, dock så tyst och varsamt att HKH icke måtte störas i sin sömn. Allt avlopp även efter önskan, fällen upptogs och breddes över HKH och de frysande herrarna utan att han vaknade. Så skedde dock snart, men ingen skrapa vankades, icke heller borttogs fällen.

Jag och betjäningen i vår båt fingo ock röna köldens bitterhet, men den mildrades dock något därigenom att betjäningen försett båtlaget med punsch, varav smuttades under den kallaste delen av natten.

Utan att lägga till i Tjåmotis fortsattes resan utan avbrott till Njavve, dit HKH anlände tidigt på morgonen den 13. I Njavve rastades ej länge, vadan färden oförtövat fortsattes till resans mål, Kvikkjokk.

(Vid berget Årrevarats fick HKH fjällberget Staika i sikte och genast befalldes att stanna. HKH steg i land och befallde fram ritlådan, varefter han satte sig på stranden och avtog berget Staika. *Pastors berättelse.*)

Vid berget Årrevarats upphunno vi HKH som där landstigit. Jag närmade mig HKH och fann honom sysselsatt med målning, omvärvd av milliarder mygg, som bitit honom på halsen så att det blödde. I avsikt att göra det möjligt för honom att fullborda den påbegynta fjällvyen bröt jag mig en väldig lövruska och började med den bortdriva de oförskämda blodsugarna, vilket ock till en del lyckades.

Den 15 augusti som var en söndag inträffade HKH i Kvikkjokks kyrkby ungefär klockan 9 fm. Det ringdes genast till gudstjänst, som förrättades av kyrkoherde Westerlund och bevistades av HKH och ett fåtal av sviten.

Efter hemkomsten från kyrkan och intagen middag föreställde jag mig att HKH efter det utståndna nästan oavbrutna nattvakandet och de stora kraftansträngningarna under den långa resan skulle känna sig manad till någon vila, men vad jag väntat slog ej in. Åtföljd av kvikkjokksåbon Nils Erik Jakobsson och en herre av sviten begav sig HKH ut på andjakt å den täcka sjön Mertiken och de natursköna utgreningarna av Kama- och Tarraälvarna, vilka bilda det berömda Kvikkjokkdeltat, och därtill lärer ock det närbelägna Vallifjället bestigits (Prinskullen). Efter slutad lyckad jakt återkom HKH till klockargården högst belåten med utflykten och vid det briljantaste humör.

Det var då redan kvälldags efter en av de härligaste augustidagar jag upplevat. Jag befann mig ute på klockargården och den snälla klockarmor begav sig till mjölkkällaren för att sila sitt dit inburna mjölkförråd. Vem skulle väl ha väntat att HKH skulle ha besökt henne där för att se hur hon hade det ställt därinne! Så skedde dock, han inträdde och fann allt i möstergill ordning, tråg och smörtjärna finskurade, golvet bestrött med granris, mjölken och grädden av utmärkt kvalitet. Om klockarmor fann sig smickrad av det höga besöket vore det ej att undra på.

För min del erhöll jag efter återkomsten från mjölkkällarbesöket en kort lektion i åkerbruk av HKH. Så slöts söndagen.

Måndagen inträdde även med värme och härligt solsken. Klockan 10 fm såg jag HKH med svit begiva sig av till den närbelägna prästgården. Saken förhöll sig nämligen så att en kvikkjokksåbo, Matts Stenman skulle sammanvigas med en dotter till förre kyrkvärden på stället. De voro mycket fattiga men vitsordades såsom flitiga arbetare och sedliga medlemmar i det lilla Kvikkjokkssamhället. Bådas föräldrar voro döda men HKH hade nådigst lovat i faders ställe övervara



Övre bilden: I strid mot 100,000 tiender af Sesky- och Mekaramyggstammarne. Björkholmen i Lappmarken augusti 1858.

Nedre bilden: Spångar mellan Luleå och Jokkmokk. På spången: Karl XV, Selander, Malmsten, Almquist, Roos och Dardel.

deras vigselakt. Även jag hade nåden att vara en av de till övervarande av vigseln inbjudna. Då jag från klockargården begav mig till bröllophuset upphanns jag av hovmarskalken som lade i min hand 1 krona i silver. På min fråga vad detta betydde svarade han: — HKH vill att kommissarien skall giva den åt brudparet.

Vid mitt inträde i brölloppsalen befanns allt vara ordnat för vigseln och brudparet stående framför den av HKH bekostade brudstolen.

Efter förrättad vigsel lyckönskade HKH och efter honom var och en av de närvarande brudparet. Därpå bjöds ett glas pikardonvin hämtat från kyrkkällaren, det enda ställe i den ödsliga fjällvrån där sådan vara stod att erhålla.

Det lyckliga brudparet fick av sin kongl. fader en gåva bestående av 25 silverspecieriksdaler, motsvarande 100 kronor i nutidens mynt, utom vad det fick av HKH:s svit och de silverslantar HKH genom hovmarskalken låtit utdela åt mig och hovbetjäningen.

Återresan från Kvikkjokk företogs strax efter slutat bröllop och

bedrevs med sådan brådska att HKH onsdagen den 18 åter befann sig i Wuollerim.

Av tilldragelser under återfärden hava endast följande fäst sig i mitt minne.

På förmiddagen den 17 landsteg HKH på en holme i sjön Skalka belägen ungefär en halvmil ovan byn Granudden närmare södra än norra stranden av berörda sjö. Där lät HKH vid mitten av den höglänta lilla holmen tända en stockeld och tillreda en måltid. Under avbidan av densamma erhöll jag uppdrag av hovmarskalken att gå ned till stranden och traktera roddarna med punsch; så skedde, och roande var att se med vilken förtjusning de vid rodden mycket ansträngda karlarna mottogo och sväljde den dem tillbudna nektarn och höra de hjärtliga tacksägelser jag fick i uppdrag framföra till HKH, som ihågkommit dem och tillsänt dem den rara förfriskningen.

Efter slutad måltid framträdde nämndemannen Carl Erik Pettersson från Randijaur (en av roddarna) och anhöll underdånigst "att den holme varpå HKH sig befann måtte få utbyta sitt ursprungliga namn, Vildrensholmen till Prinsens holme", vilken begäran ock av HKH nådigst bifölls.

(Enligt den folkliga traditionen i trakten gick det härvid till på det sättet att kronprinsen frågade: — Vad heter holmen nu då?

— Kåddesuoloj.

— Nå, vad betyder det?

— Vildrensholmen.

— Vet hut, tycker du jag är som en vildren, blev svaret, varpå kronprinsen vände vederbörande helt om och "gav honom en spark i ändan". Berättat av Nicke i Levik efter hörsägen av sin fader, som var med vid tillfället. Huruvida den kungliga vreden var spelad eller verklig, därom tvistar man än i denna dag. *H. G. W.*)

Vid avfärden från Prinsens holme befallde HKH mig tillse att den tända stockelden noga släcktes innan jag lämnade den.

I den båt på sjön Skalka där astronomie professor Selander denna dag tagit plats befann sig som roddare häradsdomaren Nils Jakob Nordlund från Tjåmotis. Man kom att tala om väderleken och utan kännedom om att professor Selander, utgivaren av svenska almanackan, befann sig i båten påstod han att "på Guds gröna jord ej någon större lögnare fanns än almanacksförfattaren". Selanders

medresande (om HKH var med i den båten vet jag ej) hade naturligtvis mycket svårt att avhålla sig från ett högljutt gapskratt, men Selander genmälte lugnt: — Jag är almanacksförfattaren men som sådan har jag dock ej åtagit mig att vara allvetande.

Under färden efter sjön Randijaure föll det HKH in att ro. Han rodde ock en stund, men för att göra ett snart slut på den tråkiga rodden drog han ett jätteårtag, varvid den bastanta åra, varmed han rodde bröts av "som rörpils skaft, som kallbräckt klinga".

Vid återkomsten till Wuollerim onsdagskvällen den 18 augusti befann jag mig på Sundqvistska gården i sällskap med Sundqvists dräng Nils Petter Frisk sysselsatt med reseffekternas inbärande i ett magasin. HKH kom ensam ut från mangårdsbyggningen lika glad och kry som om han skulle ha vilat sig hela dagen, gick tyst förbi mig åt det håll där Frisken var, och kort därefter hörde jag en kropp falla till marken. Ögonblicket därpå återvände HKH till logiset och sade i det han gick mig förbi: — Så skall man slå en karl i backen.

Frisken kom strax därefter till mig mycket bedrövad, grubblande över vad han omedvetet kunde hava felat mot prinsen då han kom och slängde honom till marken. Under det jag försökte trösta honom med att HKH endast gjort detta på skämt och för att pröva hans vighet och styrka kom Sandels ut på bron och frågade mig var den mannen fanns "som HKH fällt till marken, för han skall genast komma in". Hade Frisken nyss varit vemodig började han nu darra, och det var mig nästan omöjligt kunna förmå honom att åtlyda kallelsen. Han gick slutligen dock med tunga steg till förstugudörren, där han blev mottagen av någon som ledde honom in i förstugukammaren, där riklig förplägnad stod honom till buds. Då han återkom från kammaren såg jag Frisken ute på gården munter och glad som en sparv.

Torsdagen den 19 augusti fick jag hemlov och landshövding Roos hade godheten ledsaga mig in i salen för att säga ett sista farväl till den högt älskade fursten, kronprinsen-regenten samt underdånigst tacka honom för all den kongl. ynnest och välvilja, som han under resan mig bevisat.